

Sveriges Kärntekniska Sällskap
Box 6242
102 34 Stockholm

REMISSYTTRANDE
2020-04-28

Regeringskansliet
Infrastrukturdepartementet
Diarienummer: I2020/00777/E

Yttrande över Infrastrukturdepartementets remiss av förslag om att elcertifikatssystemet bör avslutas år 2035 och att ett stoppdatum den 31 december 2021 bör införas i Sverige

Ställningstaganden

Sveriges Kärntekniska Sällskap, SKS, instämmer i det övergripande förslaget att elcertifikatssystemet bör avslutas tidigare än år 2045. Vi tillstyrker också förslaget om utökad marknadsbevakning för att förbättra transparensen i elcertifikatssystemet och för att följa förekomsten av låga eller negativa elpriser samt yrkar, mot bakgrund mot den ökande förekomsten av mycket låga eller negativa elpriser, på att energimyndigheten ska få i uppdrag att utreda regeländringar kring tilldelning av elcertifikat vid låga och negativa priser. Vidare stödjer SKS förslaget om avslutande av elcertifikatskonton samt makulering av elcertifikat när elcertifikatskonton avslutas.

SKS stödjer principiellt en justering av kvotkurvan i syfte att stänga systemet tidigare, men föreslår att den volym som ska omfördelas, motsvarande 90 TWh, istället ska strykas. Vi avstyrker bestämt Infrastrukturdepartementets förslag gällande ett införande av stoppdatum och föreslår vidare, i det fall ett stoppdatum ändå införs enligt promemorians förslag, att för de nio år av tilldelning som försvinner (2022 – 2030) bör även nio år av efterfrågan plockas bort, förslagsvis de sista nio (2037 – 2045).

Vi avstyrker även de förslagna ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna. Vi avstyrker förslaget om att inte införa begränsning för mikroanläggningar eller för ny tilldelningsperiod efter ombyggnad.

Sammanfattning

Alla subventioner utgör i grunden ett undantag från marknadens regler och signaler. Elcertifikatsystemets styrka är att det är marknadsbaserat. Likväl utgör systemet ett undantag från marknadssignaler eftersom producenter erbjuds ersättning så länge de producerar, oavsett marknadens efterfrågan. Ett sådant undantag kan i vissa fall anses vara berättigat för att till exempel ge stöd till nya tekniker som, under en inledande period, inte bedöms klara sig på marknadens villkor.

Efterfrågan på elcertifikat är reglerad i lagtext genom den så kallade kvotplikten. Detta innebär att även elcertifikatsystemet i sig är utformat med vissa undantag från normala marknadsregler. Utbudet av elcertifikat avgörs idag av mängden förnybar elproduktion. Höga elcertifikatpriser innebär därmed ett incitament till att investera i förnybar elproduktion, vilket driver ned elcertifikatpriserna. Ifall även utbudet regleras, t.ex. genom ett volymstopp, hade det inneburit ett mycket stort avsteg från marknadens signaler och drastiskt frångått den kostnadseffektivitet som systemet eftersträvar. Det framgår även av Infrastrukturdepartementets promemoria och av Energimyndighetens rapporter som avråder från en sådan stoppmekanism, eftersom det skulle innebära ett steg tillbaka mot det system med garantipriser som fanns från 2004 till 2008 (och som enligt Europeiska kommissionen utgjorde statsstöd).

Det förslag till avslutande av elcertifikatsystemet som lagts fram av Infrastrukturdepartementet innebär att elcertifikatsystemet avslutas i förtid samt ett stoppdatum för tilldelning av elcertifikat till nya anläggningar efter den 31 december 2021. Av den Infrastrukturdepartementets promemoria framgår att det föreslagna stoppdatumet utgår ifrån *"en prognos om att ett visst antal anläggningar för produktion av förnybar el ska tas i drift och bli godkända för tilldelning av elcertifikat"*. Det framgår också att stoppdatumet ska skjutas upp ifall volymmålet för mängden ny förnybar elproduktion inte uppfylls (eftersom detta skulle innebära kostnadsökningar för konsumenter).

Detta utgör i praktiken ett volymstopp, eftersom det föreslagna stoppdatumet motiveras av måluppfyllnad av det uppsatta volymmålet för förnybar elektricitet vid stoppdatumet. Det föreslagna datumstoppet och effekten av det skiljer väsentligt från det norska datumstoppet, som meddelades redan 2012 när Norge och Sverige ingick i ett gemensamt avtal.

Samtliga aktörer gör bedömningen att det uppsatta målet om ny förnybar elproduktion kommer uppnås långt innan de uppsatta målen. Detta till stor del till följd av en omfattande utbyggnad av ny vindkraft, vars investeringsbeslut inte räknar med någon inkomst från elcertifikat. När målet har uppnåtts har elcertifikatsystemet tjänat ut sin roll och bör avslutas för att undvika onödiga kostnader behäftade med systemets fortsatta drift. Det föreslagna stoppdatumet och avslutandet, kombinerat med en komprimerad kvotkurva, påverkar inte måluppfyllnaden och innebär ett avsteg från idén om ett marknadsbaserat system och kostnadseffektivitet som istället riskerar leda till en mycket omfattande överföring av kapital från konsumenter till enskilda producenter av vissa kraftslag.

Skäl till ställningstaganden

Elcertifikatsystemet avslutas 2035 och ett stoppdatum 31 december 2021 införs
Elcertifikatsystemets mål till 2020 om 28,4 TWh "förnybar" elproduktion uppnåddes den 24 maj 2019, ett och ett halvt år i förtid.¹ Detta beskrivs i Infrastrukturdepartementets promemoria, som även påpekar att målet till 2030 förväntas nås redan 2021, 9 år i förtid.

Utbyggnaden av förnybar elproduktion har gått fort, vilket lett till att priserna för elcertifikat sjunkit och nu är mycket nära noll. Enligt Svensk Kraftmäklare, SKM, är veckomedelvärdet för elcertifikat vid forwardhandel omkring 10 SEK/MWh för mars 2022 och mars 2023. För mars 2021 är priset drygt 15 SEK/MWh. De högsta priserna på över 350 SEK/MWh noterades under 2008.

När målet nu inom kort är uppnått och systemet spelat ut sin roll riskerar en utdragen administration att medföra omfattande och onödiga direkta kostnader för parterna, inklusive energimyndigheten som förvaltar systemet, samt indirekta samhällsekonomiska kostnader. Detta framhävs även som skäl i Infrastrukturdepartementets promemoria. En förtida avslutning av systemet beräknas enligt Infrastrukturdepartementet medföra administrativa besparingar mellan 276 – 224 miljoner kronor.

SKS stödjer därför det övergripande förslaget, att avsluta elcertifikatsystemet innan det befintliga slutdatumet år 2045.

Vidare gör Infrastrukturdepartementet bedömningen att ett datumstopp bör införas den 31 december 2021, huvudsakligen mot bakgrund av två skäl, som behandlas nedan:

1. Energimyndigheten har tidigare föreslagit ett stoppdatum 2030, men enligt Infrastrukturdepartementets promemoria är flera remissinstanser, "företrädesvis inom vindkraftbranschen", kritiska till förslaget. Företrädarna för vindkraftbranschen föreslår istället ett datumstopp vid utgången av 2021 samt att detta kompletteras med ett volymstopp när totalt 696 miljoner elcertifikat (motsvarande 696 TWh) har utfärdats.² Av den framlagda promemorian framgår att det föreslagna stoppdatumet utgår ifrån "en prognos om att ett visst antal anläggningar för produktion av förnybar el ska tas i drift och bli godkända för tilldelning av elcertifikat". Det framgår även att stoppdatumet ska skjutas upp ifall volymmålet för mängden ny förnybar elproduktion inte uppfylls (eftersom detta skulle innebära kostnadsökningar för konsumenterna).

¹ Ordet "förnybar" saknar vetenskaplig definition men i lagtexten för elcertifikatsystemet inkluderas t.ex. torv, ett bränsle som i övriga sammanhang (samt av IPCC) klassas som fossilt och omfattas av kravet på utsläppsrikt. Eldning av torv släpper ut 106 gCO₂/MJ, eller 382 gCO₂/kWh.

Se [lag \(2011:1200\) om elcertifikat](#), 1. kap. 2 §, och [IVL:s rapport B2123](#) om utsläpp från torv.

² En total utbyggnad med produktion om 46,4 TWh/år som tilldelas certifikat i 15 år innebär att lika många certifikat kommer utfärdas som ska annulleras enligt avtalet, motsvarande totalt 696 TWh.

Förslaget utgör alltså i praktiken ett volymstopp, eftersom det föreslagna stoppdatumet motiveras av måluppfyllnad av det uppsatta volymmålet för förnybar elektricitet vid stoppdatumet.

Det av vindkraftbranschen föreslagna volymstoppet avvisas i Infrastrukturdepartementets promemoria med följande formulering: *"Ett volymstopp såsom vindkraftsbranschen föreslår bedöms innebära ett stort avsteg från detta genom att kostnadseffektiviteten riskerar att frångås och konsumenterna därmed skulle få högre kostnader."* Ett sådant volymstopp skulle mycket riktigt innebära ett stort steg tillbaka mot den utformning som från 2004 till 2008 tillät innehavare av elcertifikat att lösa in dessa till ett garantipris.

Promemorian fortsätter *"Europeiska kommissionen gjorde bedömningen att garantipriset var ett statsstöd."* Just frågan om statsstöd var ett stort frågetecken när systemet infördes. Vid en workshop i Bryssel för översyn av EU:s regler för statsstöd håller Eva Centeno López från Näringsdepartementet en presentation om det svensk-norska elcertifikatsystemet³.

Under rubriken *"Why a certificate scheme?"* presenteras fördelarna med elcertifikatsystemet som:

- *De flesta beslut tas av marknaden och inte politiker. Investerare hanterar investeringsrisk.*
- *Fördefinierade datum för översyn och ändringar.*
- *Låg kostnad för konsumenter genom att*
  - *teknikneutralitet driver ned priser.*
  - *stödet justeras automatiskt vartefter kostnaderna utvecklas nedåt.*

Under rubriken *"Main advantages"* beskrivs ytterligare hur systemet är kostnadseffektivt, kompatibelt med EU:s statsstödsregler och även fullständigt exponerat för marknadens signaler.

Men elcertifikatsystemet är endast löst marknadsbaserat. Eftersom kvotplikten förbinder till en förbestämd, artificiell nivå av "konsumtion" kommer aldrig fler (eller färre) elcertifikat konsumeras/annulleras än vad kvotplikten kräver. Relativt andra marknader är efterfrågan konstant och reagerar inte på förändringar i utbud. Efterfrågan varierar dock något med väder och elförbrukning eftersom kvotplikten anges just som kvot av mängden såld el. Att införa ett datumstopp, särskilt tillsammans med den föreslagna "komprimeringen" av kvotkurvan, innebär ett ytterligare stort steg bort från ett marknadsbaserat system och från den kostnadseffektivitet som eftersträvas.

Beslut bör alltså överlåtas till investerarna som är de som ska hantera investeringsrisken, särskilt eftersom detaljreglering från politiker minskar förutsägbarheten i system som från börjar är utformade för att justeras automatiskt.

³ [Common Swedish Norwegian certificate market for renewable electricity](#), Workshop on Review Environmental State Aid Guidelines 12 April 2013

Från vindkraftbranschens sida motiveras införandet av ett volymstopp och datumstopp huvudsakligen på två sätt⁴:

- i. Att tilldela nya anläggningar elcertifikat, när målen är uppfyllda, skulle leda till ett överutbud och låga priser, vilket slår mot lönsamheten särskilt för tidiga investerare.
- ii. Stabila förhållanden med liten risk säger man har lockat investerare från hela världen. Dessa investerare antas skulle kunna tappa förtroendet för Sverige som investeringsland om det inte införs en stoppmekanism så att de genom elcertifikatsystemet tilldelas subventioner.

Det står klart att sjunkande priser på elcertifikat tillsammans med låga elpriser påverkar tidiga investerare först, eftersom de kanske har högre produktionskostnader. Den risken finns dessvärre på alla marknader och elcertifikatsystemet är inte utformat för att stödja en viss grupp av investerare. Snarare är det utformat för att priserna på certifikat, subventionen, ska gå mot noll när de politiska målen är uppnådda. Skälet är att minska den samhällsekonomiska kostnaden för stödet. Att försöka stötta en liten grupp genom att höja priset för alla riskerar att bli orimligt dyrt. Den här problematiken uppmärksammades i de allra tidigaste utredningarna om elcertifikat, redan innan systemet infördes⁵.

Dessutom gör dagens fördelning av elcertifikatberättigade anläggningar att denna ojämlikhet förstärks. Ungefär hälften av elcertifikaten efter 2018 kommer att gå till anläggningar som ännu inte byggts och ett försök att hålla upp priset på elcertifikat skulle innebära en omfattande omfördelning av resurser från konsumenter till investerare som inte behöver stödet. Att hålla upp priset för att skydda den minoritet som endast skulle få 10 – 35 procent av intäkterna är inte kostnadseffektivt. Dessutom finns en risk att det befintliga överutbudet oavsett stoppmekanism inte kommer minska till nivåer som räcker för att hjälpa tidiga investerare förrän de inte längre tilldelas elcertifikat.

Siffror från Svensk Vindenergi visar att 40 procent av dagens vindkraft ägs av utländska investerare, som även står bakom 95 procent av nya investeringsbeslut idag. Att hålla elcertpriset uppe riskerar alltså även att föra över stora summor pengar från svenska konsumenter till utländska investerare.

2. Det andra argumentet, att investerare skulle fly Sverige om elcertpriset inte kan garanteras, går inte ihop. Energimyndigheten är tydlig i sin kommunikation, investeringsbeslut för projekt motsvarande målet på 46,4 TWh har redan fattats. Därför kan en investerare idag inte räkna med några intäkter från elcertifikat om ett stopp införs och inte heller räkna med några intäkter om överutbyggnaden fortgår. Att bygga vindkraft i Sverige uppges vara lönsamt utan subventioner. Givet att detta stämmer kommer utbyggnaden att fortsätta även om certifikatpriserna faller till noll. Enligt promemorian *"kommer det totala målet på 46,4 terawattimmar*

⁴ Se till exempel [remissvar för remiss av Energimyndighetens rapport Kontrollstation för elcertifikatsystemet 2019](#), dnr M2018/02927/Ee

⁵ [Ds 2000:20](#) sid 92.

./../ att nås redan före år 2021 vilket är en utveckling som ingen förutsåg vid kontrollstationens 2017 då systemet förlängdes”.

Energimyndigheten var dock tydlig i sin rapport *Kontrollstation 2017 för elcertifikatsystemet*⁶ där de skrev att: *”Vid ett beslut om att införa ett nytt mål inom elcertifikatsystemet efter år 2020 anser Energimyndigheten att det inte finnas ett behov av en stoppregel runt år 2020.”*

Och vidare att:

”Om det istället beslutas om att inte införa nytt mål anser Energimyndigheten att det finns ett behov av att införa en stoppregel där anläggningar som tas i drift efter den 31 december 2021 inte ska godkännas för tilldelning av elcertifikat.

Skälet är att nuvarande utformning av systemet innebär att marknaden, och därmed priset på elcertifikat, blir svåröverskådligt efter att målet har uppfyllts vilket kan inverka negativt på marknadens funktionssätt.

Energimyndigheten bedömer också att det finns en stor sannolikhet för överutbyggnad av målet på 28,4 TWh efter år 2020. Detta medför osäkerhet och risker vid investeringar som måste ske för att uppnå det gemensamma målet om 28,4 TWh.

För att harmonisera regelverken inom den gemensamma marknaden och skapa lika förutsättningar för aktörerna föreslås stoppregeln gälla från samma tidpunkt som i Norge, nämligen 31 december 2021. Tiden fram till år 2020 är dock knapp och det är viktigt att redan nu ge marknaden signal om att anläggningar som tas i drift efter den 31 december 2021 inte nödvändigtvis har rätt till elcertifikat.

Vid ett beslut om en stoppregel behövs också ett helhetsgrepp kring elcertifikatsystemets funktion och syfte under perioden 2020 – 2035.”

I regeringens proposition⁷ från 13 april 2017 framgår även att:

”Norge har en stoppregel i sin nationella lagstiftning som innebär att inga nya anläggningar som tas i drift efter den 31 december 2021 kan godkännas för tilldelning av elcertifikat. Avsaknaden av stoppregel i Sverige kan leda till ett överutbud av elcertifikat och därmed en priskollaps”.

En sådan stoppregel riskerar dessutom att bli mycket dyr. I Infrastrukturdepartementets promemoria beräknas att det föreslagna datumstoppet *”kommer att ha ingen eller marginell påverkan på priset på elcertifikat.”* Det är en underlig slutsats givet att samtliga beräkningar av kostnader i rapporten antar ett elcertifikatpris mellan 10 – 20 SEK/MWh. Eftersom elcertifikatpriset är på den nivån eller lägre redan idag (se ovan från SKM) räknar Infrastrukturdepartementet antingen med att priset inte kommer sjunka, och det alltså inte krävs någon åtgärd, eller att priset kommer behöva stiga från dagens låga (och framtidens ännu lägre) nivåer.

⁶ Kontrollstation 2017 för elcertifikatsystemet – En delredovisning - [ER 2016:09](#) (delredovisning 1)

⁷ Regeringens [proposition 2016/17:179](#) Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatsystemet 2017

En ökning av elcertifikatpriset med 10 SEK/MWh (1 öre/kWh) motsvarar då omkring 7 miljarder kronor i intäkter för producenterna. Givet att 95 procent av ny vindkraft och 40 procent av befintlig vindkraft ägs av utländska investerare betyder det att nästan 5 miljarder överförs från konsumenter till utländska investerare⁸.

SKS avstyrker bestämt Infrastrukturdepartementets förslag gällande ett införande av stoppdatum. I den händelse att ett stoppdatum, enligt promemorians förslag, ändå införs föreslår vi att för de nio år av tilldelning som försvinner (2022 – 2030) bör även nio år av efterfrågan plockas bort, förslagsvis de sista nio (2037 – 2045). Se även nedan avsnitt om komprimerad kvotplikt.

Stoppdatum 31 december för tilldelning av elcertifikat vid produktionsökningar och ombyggnad

Mot bakgrund av ovanstående punkt görs samma ställningstagande även vad gäller produktionsökningar och ombyggnad.

SKS avstyrker bestämt Infrastrukturdepartementets förslag gällande ett införande av stoppdatum vid produktionsökningar och ombyggnad i enlighet med ovanstående ställningstagande för det föreslagna stoppdatumet.

Komprimerad kvotkurva

I syfte att avsluta systemet vid utgången av år 2035 krävs en justering av den befintliga kvotkurvan.

Promemorians förslag innebär en omfördelning av elcertifikat motsvarande 90 TWh från 2036 till 2045 så att denna efterfrågan tidigareläggs från år 2024 till och med 2035.

Vi stödjer principiellt förslaget men föreslår istället att de från och med 2036 överskjutande 90 TWh av den nuvarande kvotplikten stryks. Att inte stryka volymen och istället tidigarelägga efterfrågan utgör ett incitament för att skjuta fram efterfrågan till tidigare byggda och mindre avancerade anläggningar vilket inte är samhällsekonomiskt effektivt. Forskning kring elcertifikat visar på en tydlig risk för förskjutning från senare, men billigare, investeringar till tidigare och dyrare investeringar (Johansson & Kriström, 2019)⁹. Detta incitament bör inte förstärkas ytterligare och därför bör volymen istället strykas.

I den händelse att ett stoppdatum införs (något som SKS avstyrker, se ovan) är det viktigt att en volym motsvarande den som inte kommer tilldelas istället stryks. Vi föreslår, i fallet med ett stoppdatum enligt

---

⁸ Förutsatt att hälften av elcertifikaten efter 2018 går till anläggningar som ännu inte byggts, enligt energimyndighetens prognos i [Kontrollstation 2019](#).

⁹ Per-Olov Johansson, Bengt Kriström, Welfare evaluation of subsidies to renewable energy in general equilibrium: Theory and application, Energy Economics, Volume 83, 2019, Pages 144-155, ISSN 0140-9883, <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2019.06.024>

promemorians förslag, att för de nio år av tilldelning som försvinner (2022 – 2039) bör även nio år av efterfrågan plockas bort, förslagsvis de sista nio (2037 – 2045).

SKS stödjer principiellt en justering av kvotkurvan i syfte att stänga systemet tidigare, men föreslår att den volym som ska omfördelas, motsvarande 90 TWh, istället ska strykas. Vi föreslår, i det fall ett stoppdatum införs enligt promemorians förslag, att för de nio år av tilldelning som försvinner (2022 – 2030) bör även nio år av efterfrågan plockas bort, förslagsvis de sista nio (2037 – 2045).

Makulering av elcertifikat när elcertifikatskonton avslutas

Förslaget om avslutande av elcertifikatskonton är väl formulerat men vill varna för en implementering av föreslagna regler som eventuellt automatiskt skickar hundratals eller tusentals brev om summor kring 50 kronor för indrivning (till exempel i det fall någon har flyttat eller liknande).

SKS stödjer förslaget om avslutande av elcertifikatskonton samt makulering av elcertifikat när elcertifikatskonton avslutas.

Marknadsbevakning för att förbättra transparensen i elcertifikatsystemet och för att följa förekomsten av negativa priser

Negativa priser är en mycket stark signal från marknaden. Subventioner likt elcertifikatsystemet är å andra sidan ett system för att undanta och skydda en viss produktion från marknadens signaler och marknadsmässig konkurrens. Därmed riskerar tilldelning av elcertifikat vid negativa elpriser utgöra ett stort problem.

Infrastrukturdepartementets promemoria hänvisar till Energimyndighetens rapport¹⁰ och skriver på sida 24 att: *"I rapporten finns en sammanställning och en analys av förekomsten hittills av nollpriser, negativa priser och priser nära noll. Myndigheten redovisar att elpriset per timme inte har varit negativt vid något tillfälle sedan 2003, att nollpriser bara har förekommit vid något enstaka tillfälle och att priser nära noll har förekommit vid flera tillfällen men att det inte finns någon trend som visar att det blivit vanligare. Myndigheten anser inte att regeländringar är nödvändiga förrän en situation med negativa eller låga priser uppstår."*

Eftersom negativa priser nu har förekommit under flertalet timmar redan under årets första månader och förekomsten av nollpriser eller mycket låga elpriser närmast mäts i veckor istället för timmar anser vi det befogat att energimyndigheten ges i uppdrag att utreda tilldelning av elcertifikat vid negativa elpriser.

Vi tillstyrker förslaget om utökad marknadsbevakning för att förbättra transparensen i elcertifikatsystemet och för att följa förekomsten av låga eller negativa elpriser samt yrkar, mot

¹⁰ [Kontrollstation för elcertifikatssystemet 2019](#)

bakgrund mot den ökande förekomsten av mycket låga eller negativa elpriser, på att energimyndigheten ska få i uppdrag att utreda regeländringar kring tilldelning av elcertifikat vid låga och negativa priser

Ingen begränsning för mikroanläggningar eller för ny tilldelningsperiod efter ombyggnad

SKS delar uppfattning med flera remissinstanser och anser inte att det är motiverat att små anläggningar på mindre än 68 kW ska omfattas av elcertifikatsystemet. Energimyndigheten har flera gånger föreslagit att anläggningar med en installerad effekt under 68 kW inte ska ingå i elcertifikatsystemet.¹¹ Dels finns det andra stödsystem och styrmedel för sådan mikroproduktion (t.ex. gränser för skattebefrielse) och dels riskerar administrationsbördan bli omfattande för att eventuellt hantera tusentals mindre producenter. Från Energimyndighetens hemställan framgår att antalet inkomna ansökningar för att få anläggningar godkända för tilldelning av elcertifikat har ökat dramatiskt. Jämfört med samma period föregående år är ökningen 139 procent, varav den största delen är ansökningar från små solcellsproducenter. Energimyndighetens statistik från *Kontrollstation 2019* visar att under 2017 och 2018 utgjorde ansökningar från mikroproduktionsanläggningar för solet mer än 97 procent av alla ansökningar. Samtidigt utgör produktionen från samtliga godkända soleanläggningar sedan 2012 endast en procent av den totala elproduktionen som tilldelas elcertifikat.

Detta har föranlett ökade kostnader för energimyndigheten i form av införande av olika tekniska lösningar, men också i form av ökad personalstyrka. Förslaget går därför delvis emot förslaget om makulering av elcertifikat för avslutade konton och möjligheten att avsluta oanvända konton för att minska den administrativa bördan.

Vi avstyrker förslaget om att inte införa begränsning för mikroanläggningar eller för ny tilldelningsperiod efter ombyggnad. Istället föreslås att en begränsning införs där hänsyn tas till övriga stödsystem och styrmedel. Utredning av frågan bör lämnas till Energimyndigheten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Mot bakgrund av argumenten som framförts mot införandet av ett stoppdatum finns det inget argument för förslaget.

SKS avstyrker de förslagna ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna.

---

¹¹ [ER 2016:21](#) – Vad styr och vad bromsar solet i Sverige? – sid 34,
[ER 2016:20](#) – Förslag till heltäckande soletstatistik – sid 37,
[ER 2016:16](#) – Förslag till strategi för ökad användning av solet – sid 21.

Stöd till tidiga investerare

De tidiga investerarna har banat väg för vindkraften i Sverige. Det är mycket tack vare deras risktagande som det idag är möjligt att bygga vindkraft lönsamt. Att artificiellt pressa upp certifikatpriserna gynnar främst de som idag investerar i vindkraft, vars projekt redan är lönsamma. Det vore ett ineffektivt sätt att stötta de som investerade tidigt. Dessutom är det orimligt att kunderna ska gå in och stödja investerare som – med facit i hand – fattat dåliga beslut.

Rent principiellt anser vi att den som utsätter sitt kapital för risk har ett eget ansvar för att säkerställa att avkastningen på investeringen motsvarar risken. Investeraren måste också ta ansvaret då investeringen misslyckas och pengarna går förlorade. Trots det går det att se skäl att stötta de som investerade tidigt.

Ett träffsäkert sätt att stötta de tidiga investerarna vore att låta de som har gynnats av att en vindbransch vuxit fram stå för stödet. Ett sätt att göra det här vore en transferering från de som nu investerar till de som investerade tidigt. Hur en sådan transferering bör göras behöver beskrivas närmare. Det centrala är dock att transfereringen måste ske inom branschen. Varken staten eller kunderna ska belastas. Vindkraftbranschen bör ges uppdraget att föreslå en lämplig utformning.

Ytterligare kommentarer och förslag

Det finns många åsikter om elcertifikatsystemet, både för och emot.

En av de starkare invändningarna mot elcertifikat är argumentet att elcertifikat medför en mycket betydande omfördelning (knappt 60 miljarder kronor från 2003 till 2018) från elkonsumenter till vissa ägare av produktionsmedel. Särskilt mindre länder och marknader löper en risk att driva investeringar mot dyrare, tidiga investeringar. De uppsatta målen hade alltså uppnåtts även utan certifikatsystemet, om än något senare, fast till en lägre kostnad genom billigare investeringar i effektivare teknologi senare. Den avgörande frågan är kanske "hur mycket senare?", givet hur mycket det kostade och vad man skiftade till och ifrån. I fallet Sverige anser vi att de enorma summor som krävts för att skifta från ett fossilfritt elsystem, till ett annat fossilfritt elsystem, inte går att motivera. Istället för att rikta resurser för en omställning av energisystemet borde fokus flyttas från att subventionera förnybart till att förstärka elnäten samt ställa om samhället till fossilfritt genom ökad elektrifiering av industrin och transporter.

Allt talar för att de av Sverige uppsatta målen om förnybar elproduktion kommer att nås, oavsett stödsystem. Vid en internationell jämförelse står det klart att Sveriges elcertifikatsystem har varit ett av Europas mest kostnadseffektiva stödsystem, mellan 20 – 50 gånger billigare än motsvarande stödsystem i t.ex. Tyskland. Det är nog bra om vi frågar oss själva ifall det är värt att riskera den bilden för att börja peta i vad som ändå varit ett välfungerande system hittills.

Vi vill uppmana till återhållsamhet, särskilt eftersom det finns anledning att tro att dessa justeringar av elmarknaden och stödsystemen förorsakar fler problem än de löser.

En annan punkt är att det finns moraliska betänkligheter kring justeringen av stödsystem för att hålla uppe priserna för att skydda en viss sorts producenter som missbedömt marknaden, men inte andra som är etablerade sedan årtionden.

Liksom i fysiken finns det på marknaden ingen reaktion utan motreaktion. Ett välmenat stöd till tidiga investerare i ny elproduktion, vars kraftverk kanske som mest står ett antal år till (med samma underliggande lönsamhetsproblem) förstärker ytterligare den obalans som finns på marknaden idag och riskerar dra undan mattan för övriga producenter.

Till sist, under tiden som detta yttrande har förberetts har coronakrisen svept världen över. I dess spår mycket lidande, men även förhoppningar och en önskan om nya krafttag efter krisen. Men med sviktande efterfrågan på el och enorma åtgärds paket med sänkta räntor och stimulanspaket jorden över kan nyttan med ytterligare åtgärder på en redan överetablerad marknad ifrågasättas.

Detta yttrande har författats av Simon Wakter för föreningen Sveriges Kärntekniska Sällskap. Beslut har fattats av ordförande, Marcus Eriksson.

Sveriges Kärntekniska Sällskap

Stockholm 2020-04-28